C/2025/639

10.2.2025

NÕUKOGU SOOVITUS,

21. jaanuar 2025,

millega kiidetakse heaks Küprose riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava

(C/2025/639)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut, eriti selle artiklit 121,

võttes arvesse määrust (EL) 2024/1263, eriti selle artiklit 17,

võttes arvesse komisjoni soovitust

ning arvestades järgmist:

ÜLDISED MÄRKUSED

(1) 30. aprillil 2024 jõustus ELi reformitud majandusjuhtimise raamistik. ELi reformitud majandusjuhtimise raamistiku põhielemendid on Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ([1]), muudetud määrus (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kohta ([2]) ja muudetud nõukogu direktiiv 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku kohta ([3]). Raamistiku eesmärk on edendada reformide ja investeeringute kaudu usaldusväärset ja jätkusuutlikku riigi rahandust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu ja vastupanuvõimet ning vältida valitsemissektori ülemäärast eelarvepuudujääki. Samuti edendatakse sellega riikide isevastutust ja keskendutakse rohkem keskpikale perspektiivile, koos nõuete tõhusama ja sidusama täitmisega.

(2) Uue majandusjuhtimise raamistiku keskne element on riiklikud keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavad, mille liikmesriigid esitavad nõukogule ja komisjonile. Kavadel peab olema kaks eesmärki: i) tagada, et muu hulgas kohandamisperioodi lõpuks on valitsemissektori võlg usutavalt langustrendis või püsib mõistlikul tasemel ning et valitsemissektori eelarvepuudujääk tuuakse keskpikas perspektiivis allapoole kontrollväärtust 3 % SKPst ja hoitakse allpool seda taset, ning ii) tagada, et viiakse ellu reformid ja investeeringud, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse ELi ühiseid prioriteete. Selleks tuleb igas kavas esitada keskpika perioodi kohustus seoses netokulude ([4]) kavaga, millega sisuliselt kehtestatakse eelarvepiirang kava kehtivusajaks, mis on (sõltuvalt liikmesriigi tavapärasest seadusandlikust tsüklist) neli või viis aastat. Lisaks tuleb kavas selgitada, kuidas liikmesriik tagab, et viiakse ellu reformid ja tehakse investeeringud, millega lahendada Euroopa poolaasta raames, eelkõige riigipõhistes soovitustes (sealhulgas asjakohasel juhul makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlusega seotud soovitustes) kindlaks tehtud peamisi probleeme, ja kuidas liikmesriik järgib liidu ühiseid prioriteete. Eelarve kohandamise perioodi pikkus on neli aastat, mida võib pikendada kuni kolme aasta võrra, kui liikmesriik kohustub ellu viima asjakohased reformid ja tegema investeeringud, mis vastavad määruses (EL) 2024/1263 sätestatud kriteeriumidele.

([1]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1263 majanduspoliitika tulemusliku koordineerimise ja mitmepoolse eelarvejärelevalve kohta ning millega tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1466/97 (ELT L, 2024/1263, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1263/oj).

([2]) Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta määrus (EL) 2024/1264, millega muudetakse määrust (EÜ) nr 1467/97 ülemäärase eelarvepuudujäägi menetluse rakendamise kiirendamise ja selgitamise kohta (ELT L, 2024/1264, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1264/oj).

([3]) Nõukogu 29. aprilli 2024. aasta direktiiv (EL) 2024/1265, millega muudetakse direktiivi 2011/85/EL liikmesriikide eelarveraamistiku nõuete kohta (ELT L, 2024/1265, 30.4.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2024/1265/oj).

([4]) Netokulu, nagu on määratletud määruse (EL) 2024/1263 artiklis 2, nimelt valitsemissektori kulud, millest on maha arvatud i) intressikulud, ii) kaalutlusõigusel põhinevad tulumeetmed, iii) liidu programmidega seotud kulud, mis kaetakse täielikult liidu vahenditest saadava tuluga, iv) riikide kulud liidu rahastatavate programmide kaasrahastamiseks, v) töötuskindlustushüvitiste kulude tsüklilised elemendid ning vi) ühekordsed ja muud ajutised meetmed.

(3) Pärast kava esitamist hindab komisjon, kas kava vastab määruse (EL) 2024/1263 nõuetele.

(4) Komisjoni soovituse alusel võtab nõukogu seejärel vastu soovituse, milles sätestatakse asjaomase liikmesriigi netokulude kava ja asjakohasel juhul kiidetakse heaks eelarve kohandamise perioodi pikendamise aluseks olevad reformi- ja investeerimiskohustused.

MÄRKUSED KÜPROSE RIIKLIKU KESKPIKA PERIOODI EELARVE- JA STRUKTUURIKAVA KOHTA

(5) Küpros esitas 15. oktoobril 2024 nõukogule ja komisjonile oma riikliku keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava. Kava esitati pärast määruse (EL) 2024/1263 artiklis 36 sätestatud tähtaja pikendamist, milles lepiti komisjoniga kokku, võttes arvesse Küprose esitatud põhjendusi. 15. novembril 2024 esitas Küpros netokulude kasvu kava muutmiseks lisa, milles oli võetud arvesse uuemaid andmeid. See muudatus oli vajalik, sest märkimisväärse tehingu statistilises kajastamises oli toimunud muutus, mis sai teatavaks pärast kava esitamist ja millel oli suur mõju kulude tasemele 2023. aastal ning seejärel kavandatud kulude kasvumääradele ja tasemetele nii 2024. aastal kui ka kohandamisperioodil (2025–2028).

Kava esitamisele eelnenud protsess

(6) Riiklike keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikavade esitamisega tipneva dialoogi raamistamiseks edastas komisjon 21. juunil 2024 kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 9 Küprosele võrdlustrajektoori ([5]). Komisjon avaldas võrdlustrajektoori 15. oktoobril 2024 ([6]). Võrdlustrajektoor on riskipõhine ja tagab, et valitsemissektori võlg on eelarve kohandamise perioodi lõpuks ja täiendavate eelarvemeetmete puudumisel pärast kohandamisperioodi usutavalt langustrendis või püsib keskpikal perioodil mõistlikul tasemel ning et valitsemissektori eelarvepuudujääk viiakse kohandamisperioodil alla 3 % SKPst ja see püsib keskpikal perioodil allpool seda kontrollväärtust. Keskpikk periood on määratletud kui kümneaastane periood pärast kohandamisperioodi lõppu. Vastavalt määruse (EL) 2024/1263 artiklitele 7 ja 8 on võrdlustrajektoor kooskõlas ka võla jätkusuutlikkuse kaitsemeetme ja eelarvepuudujäägi turvavaru kaitsemeetmega. Küprose võrdlustrajektooriga nähakse ette, et komisjoni eelduste põhjal, mis olid 2024. aasta juunis esitatud eelnevate suuniste aluseks, ja eeldades nelja-aastast kohandamisperioodi, ei tohiks netokulude kasv ületada tabelis 1 esitatud väärtusi. See vastab netokulude keskmisele kasvule 4,9 % kohandamisperioodil (2025–2028).

Tabel 1. Võrdlustrajektoor, mille komisjon esitas Küprosele 21. juunil 2024

	2025	2026	2027	2028	2025–2028 keskmine
Maksimaalne netokulude kasv (aastane, %)	5,9	5,0	4,5	4,3	4,9

Allikas: komisjoni arvutused.

(7) Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 12 pidasid Küpros ja komisjon 2024. aasta juulist septembrini tehnilist dialoogi. Dialoogis keskenduti Küprose netokulude kavale ja selle aluseks olevatele makromajanduslikele eeldustele, eelkõige potentsiaalsele SKP-le ja SKP lõhele. Lisaks uuriti tehnilise dialoogi käigus seda, kuidas on kavas viia ellu reformid ja investeeringud, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse liidu ühiseid prioriteete õiglase rohe- ja digipöörde, sotsiaalse ja majandusliku vastupanuvõime, energiajulgeoleku ja kaitsevõime ülesehitamise vallas.

([5]) Liikmesriikidele ning majandus- ja rahanduskomiteele edastatud eelnevad suunised sisaldavad trajektoore koos kohandamisperioodi pikendamisega ja ilma selleta (hõlmavad vastavalt 4 ja 7 aastat). See hõlmab ka peamisi algtingimusi ja aluseks olevaid eeldusi, mida kasutatakse Euroopa Komisjoni keskpika perioodi valitsemissektori võla prognoosimise raamistikus. Võrdlustrajektoor arvutati Euroopa Komisjoni 2023. aasta võla jätkusuutlikkuse analüüsis (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/debt-sustainability-monitor-2023_en) kirjeldatud metoodika kohaselt. See põhineb Euroopa Komisjoni 2024. aasta kevadprognoosil ja keskpika perioodi pikendamisel kuni 2033. aastani, kusjuures pikaajaline SKP kasv ja vananemisega seotud kulud on kooskõlas Euroopa Komisjoni ja nõukogu 2024. aasta ühisaruandega rahvastiku vananemise kohta (https://economy-finance.ec.europa.eu/publications/2024-ageing-report-economic-and-budgetary-projections-eu-member-states-2022-2070_et).

([6]) https://economy-finance.ec.europa.eu/document/download/20a00b2c-4847-446b-a103-192958a1e11a_en?filename=Commission_prior_guidance-cyprus_en.pdf.

(8) Küprose kavast nähtub, et kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 36 lõike 1 punktis c ette nähtud üleminekusätetega ei ole enne kava esitamist toimunud määruse (EL) 2024/1263 artikli 11 lõikes 3 ette nähtud konsultatsiooni asjaomaste riiklike sidusrühmadega (sealhulgas sotsiaalpartneritega). Kava kohaselt oli sotsiaalpartnerite ja kodanikuühiskonnaga peamiste reformide ja investeeringute osas juba konsulteeritud Küprose taaste- ja vastupidavuskava ettevalmistamise raames.

(9) Küprose eelarvenõukogu esitas 2025. aasta eelarvemenetluse raames arvamuse 2025. aasta eelarveprojektis ja 2025.–2027. aasta keskpika perioodi eelarveraamistikus aluseks võetud makromajandusprognoosi ja makromajanduslike eelduste kohta. Nõukogu leiab, et eeldused on usutavad ja esmaste netokulude kasv vastab ELi majandusjuhtimise uuest raamistikust Küprosele tulenevatele kohustustele.

Muud seotud protsessid

(10) Küpros esitas 15. oktoobril 2024 oma 2025. aasta eelarvekava. Komisjon võttis eelarvekava kohta vastu arvamuse 26. novembril 2024 ([7]).

(11) Komisjon jõudis 19. juunil 2024 järeldusele, et Küprosel esineb makromajanduslik tasakaalustamatus. Eelkõige seisab Küpros silmitsi erasektori, valitsemissektori ja välisvõlaga seotud haavatavustega, mis on küll üldiselt vähenenud, kuid endiselt olulised, ning suur jooksevkonto puudujääk on veelgi kasvanud.

(12) Nõukogu esitas 21. oktoobril 2024 Euroopa poolaasta raames Küprosele riigipõhised soovitused ([8]).

KAVA KOKKUVÕTE JA KOMISJONI HINNANG KAVALE

(13) Kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 16 hindas komisjon kava järgmiselt.

Kontekst: makromajanduslik ja eelarveolukord ning väljavaated

(14) Küprose majandustegevus kasvas 2023. aastal 2,6 %, mis oli tingitud sisenõudlusest, eelkõige eratarbimisest, mida toetas reaalpalkade taastumine. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks majandus kasvama 2024. aastal 3,6 % tänu investeeringutele ja tugevale ekspordile, eelkõige turismivaldkonnas ning IKT- ja laevandusteenuste sektoris. Majanduskasvule aitavad eeldatavasti kaasa ka kodumajapidamiste kulutused, kuigi aeglasemas tempos. 2025. ja 2026. aastal peaks SKP reaalkasv olema sarnaste tegurite toel jätkuvalt dünaamiline, moodustades vastavalt 2,8 % ja 2,5 %. Eeldatakse, et ka potentsiaalse SKP kasv jääb neil aastail stabiilseks, mis on tingitud kapitalisüvendusest ja soodsast tööturudünaamikast. Töötuse määr oli 2023. aastal 5,9 % ning komisjoni prognoosi kohaselt väheneb see 2024. aastal 4,9 %-le, 2025. aastal 4,7 %-le ja 2026. aastal 4,5 %-le. Inflatsioon (SKP deflaatori kasv) peaks prognooside kohaselt veidi langema: 2023. aasta 3,8 %-lt 2024. aastal 3,5 %-le, 2025. aastal 2,3 %-le ja 2026. aastal 2,2 %-le.

(15) Mis puudutab eelarvesuundumusi, siis Küprose valitsemissektori eelarve ülejääk oli 2023. aastal 2,0 % SKPst. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks see 2024. aastal jõudma 3,5 %ni SKPst ja 2025. aastal langema 2,7 %ni SKPst ning eeldusel, et poliitikat ei muudeta, jääma ka 2026. aastal tasemele 2,7 % SKPst. Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosis võetakse arvesse Küprose 2025. aasta eelarveprojekti, mille valitsus võttis vastu 2024. aasta oktoobris ja mille üle parlament peaks hääletama 2024. aasta detsembris. Valitsemissektori võlg oli 2023. aasta lõpus 73,6 % SKPst. Euroopa Komisjoni 2024. aasta sügisprognoosi kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe SKPsse 2024. aasta lõpuks langema 66,4 %-le. Prognooside kohaselt langeb see 2025. aasta lõpuks 61,4 %-le SKPst ja 2026. aasta lõpuks 56,7 %-le SKPst. Komisjoni eelarveprognoosis ei võeta keskpika perioodi kavades esitatud poliitilisi kohustusi arvesse enne, kui nende aluseks on usaldusväärselt teatavaks tehtud ja piisavalt täpsustatud konkreetsed poliitikameetmed.

Kavas esitatud netokulude kava ja makromajanduslikud eeldused

(16) Küprose riiklik keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava hõlmab ajavahemikku 2025–2028 ja sellega on ette nähtud eelarve kohandamine nelja aasta jooksul.

(17) Kava sisaldab kogu määruse (EL) 2024/1263 artiklis 13 nõutud teavet.

([7]) Komisjoni arvamus Küprose eelarvekava kohta, 26.11.2024, C(2024)9050 final.
([8]) Nõukogu 21. oktoobri 2024. aasta soovitus, mis käsitleb Küprose majandus-, eelarve-, tööhõive- ja struktuuripoliitikat.

(18) Kavas on võetud kohustus järgida tabelis 2 esitatud netokulude kava, mis vastab aastatel 2025–2028 netokulude keskmisele kasvule 5,2 %. Kavas esitatud keskmine netokulude kasv kohandamisperioodil (2025–2028) ületab komisjoni poolt 21. juunil 2024 edastatud võrdlustrajektoori. Kavas eeldatakse, et potentsiaalse SKP kasv väheneb järk-järgult 3,9 %-lt 2024. aastal 3,1 %-le 2028. aastaks. Lisaks eeldatakse kavas, et SKP deflaatori kasvumäär jääb 2024. aastal kõrgeks, mille taga on peamiselt prognoositud suur valitsemissektori deflaator, mis kajastab automaatse indekseerimismehhanismi eeldatavat täielikku rakendamist. Järgmistel aastatel peaks SKP deflaator järk-järgult lähenema 2 %-le.

Tabel 2. Netokulude kava ja peamised eeldused Küprose kavas

	2024	2025	2026	2027	2028	Kava kehtivusaja (2025–2028) keskmine
Netokulude kasv (aastane, %)	2,7	6,0	5,0	5,4	4,3	5,2
Netokulude kasv (kumulatiivne, alates baasaastast 2023, %)	2,7	8,9	14,3	20,5	25,7	ei ole kohaldatav
Potentsiaalse SKP kasv (%)	3,9	3,6	3,3	3,3	3,1	3,3
Inflatsioon (SKP deflaatori kasv) (%)	3,8	2,4	2,0	2,0	2,0	2,1

Allikas: Küprose keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ning komisjoni arvutused.

Kava netokulukohustuste mõju valitsemissektori võlale

(19) Kui kavas ette nähtud netokulude kava ja selle aluseks olevad eeldused realiseeruvad, väheneb valitsemissektori võlg kava kohaselt järk-järgult 66 %-lt SKPst 2024. aastal 47,4 %-le SKPst kohandamisperioodi lõpuks (2028), nagu on näidatud järgmises tabelis. Prognoositakse, et võla suhe väheneb kohandamisperioodil kuni 2028. aastani peaaegu 19 protsendipunkti SKPst. Kava kohaselt peaks valitsemissektori võla suhe pärast kohandamisperioodi keskpikas perspektiivis (st kuni 2038. aastani) jätkuvalt kahanema, jõudes 2038. aastaks 27,9 %ni SKPst ([9]).

Tabel 3. Valitsemissektori võla ja eelarvepositsiooni areng Küprose kavas

	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2038
Valitsemissektori võlg (% SKPst)	77,4	68,9	64,2	58,8	53,3	47,4	27,9
Valitsemissektori eelarvepositsioon (% SKPst)	3,3	3,9	2,7	2,6	2,1	2,1	0,8

Allikas: Küprose keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava.

Seega viidaks valitsemissektori võlg kava ja selle lisa kohaselt 2026. aasta lõpuks allapoole aluslepingus sätestatud kontrollväärtust 60 % SKPst. See on kava eelduste põhjal usutav ja Euroopa Komisjoni võla jätkusuutlikkuse analüüsi kõigi deterministlike stressitestide kohaselt peaks võlg jääma 2038. aastaks alla 60 % SKPst. Seega, tuginedes kava

([9]) Kava ise esitati 15. oktoobril 2024, kuid selle lisa kaudu on arvesse võetud riigi poolt uude ametnike pensioniskeemi tehtud ja 22. oktoobril 2024 avaldatud 360 miljoni euro väärtuses tagasiulatuvate maksete statistilise käsitluse muudatust, kuna sellel oli suur mõju netokulude kasvu kavale.

poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, on kavas esitatud netokulude kava kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 6 punktis a ja artikli 16 lõikes 2 võla kohta sätestatud nõudega.

Kava netokulukohustuste mõju valitsemissektori eelarvepositsioonile

(20) Kava netokulude kava ja eelduste kohaselt ulatuks valitsemissektori eelarveülejääk 2025. aastal 2,7 %ni SKPst, 2026. aastal 2,6 %ni ning 2027. ja 2028. aastal 2,1 %ni SKPst. Seega ei ületaks valitsemissektori eelarvepositsioon kava kohaselt kohandamisperioodi lõpus (2028) kontrollväärtust 3 % SKPst. Lisaks ei ületa valitsemissektori eelarvepuudujääk kümne aasta jooksul pärast kohandamisperioodi (st kuni 2038. aastani) 3 % SKPst. Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, on kavas esitatud netokulude kava kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikli 6 punktis b ja artikli 16 lõikes 2 puudujäägi kohta sätestatud nõudega.

Kava kooskõla eelarvepuudujäägi turvavaru kaitsemeetmega

(21) Kui kava eeldused ja kohustused realiseeruvad, jääb struktuurne puudujääk alla 1,5 % SKPst kogu kohandamisperioodi jooksul. Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, järgitakse jätkuvalt määruse (EL) 2024/1263 artikli 8 lõikes 1 osutatud ühist turvavaru ning seepärast ei ole määruse (EL) 2024/1263 artikli 8 lõikes 2 osutatud struktuurse esmase eelarvepositsiooni täiendav parandamine vajalik.

Kava kooskõla võla jätkusuutlikkuse kaitsemeetmega

(22) Kuna valitsemissektori võla suhe SKPsse jääb kava kohaselt 2024. ja 2025. aastal vahemikku 60–90 %, peab võlasuhe kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 7 vähenema keskmiselt vähemalt 0,5 protsendipunkti aastas, kuni see langeb alla 60 %. Arvutatuna ajavahemiku 2024–2026 kohta on keskmine vähenemine 5,1 protsendipunkti (vt tabel 3). Seega, tuginedes kava poliitilistele kohustustele ja makromajanduslikele eeldustele, on kavas esitatud netokulude kava kooskõlas võla jätkusuutlikkuse kaitsemeetmega.

Kava makromajanduslikud eeldused

(23) Kava põhineb eeldustel, mis erinevad komisjoni poolt 21. juunil 2024 Küprosele edastatud eeldustest. Eelkõige kasutatakse kavas erinevaid eeldusi kuue muutuja puhul, nagu struktuurse esmase eelarvepositsiooni lähtepunkt 2024. aastal, tulude elastsus SKP suhtes ja kasvueeldused (reaalse ja potentsiaalse majanduskasvu ning SKP lõhe kaotamise suhtes). Allpool on esitatud hinnang eelduste erinevuste kohta. Allpool on loetletud eelduste erinevused, millel on kõige suurem mõju netokulude keskmisele kasvule, ja eraldi hinnatud iga eeldust.

— Lähtepunkt on soodsam, sest struktuurne esmane eelarvepositsioon on kava järgi 2024. aastal märkimisväärselt tugevam kui komisjoni eeldustes. Kavas kasutatakse ajakohasemaid andmeid ja prognoositakse, et eelnevates suunistes prognoositud 3,5 % SKPst asemel on struktuurne esmane eelarveülejääk 2024. aastal 4,2 % SKPst. See on tingitud asjaolust, et eelarve täitmise andmete põhjal on maksutulu oodatust oluliselt suurem. Seega leitakse, et see eeldus on nõuetekohaselt põhjendatud.

— Kavas hinnatud tulu elastsus SKP suhtes erineb komisjoni hinnangust, milles eeldatakse struktuurse tulu ühikelastsust potentsiaalse SKP suhtes. Kavas esitatud väiksemad tulud protsendina SKPst lähtuvad konservatiivsemast eeldusest, et tulud kasvavad samas tempos hindade ja sissetulekutega. Samuti eeldatakse, et kuhjunud maksujuhtumitest ja maksuhalduse võimalikust paranemisest ei tulene lisatulu. Seega leitakse, et see eeldus on nõuetekohaselt põhjendatud. Selle tulemusena on keskmine netokulude kasv kavas esitatud kohandamisperioodil väiksem, kui see oleks komisjoni eelduste alusel.

— Kavas eeldatakse, et SKP reaalkasv väheneb hinnanguliselt 3,7 %-lt 2024. aastal 3,1 %-le 2025. aastal, misjärel see taas kiireneb ja saavutab 2027. aastal 3,3 % juures haripunkti. Komisjoni eelnevates suunistes prognoositakse väiksemat majanduskasvu, mis on 2024. aastal 2,8 % ja jõuab 2025. aastal 3,0 % juures haripunkti, enne kui see väheneb 2027. aastal järk-järgult 1,5 %-le. Kokkuvõttes on kohandamisperioodil kavas eeldatud SKP reaalkasvu profiil komisjoni prognoosist soodsam. Samuti on see profiil volatiilsem. Pärast kohandamisperioodi eeldatakse

kavas komisjoni eelnevate suunistega sarnast profiili. Kavas eeldatakse, et potentsiaalse SKP kasv jääb kogu kohandamisperioodi jooksul üle 3 %, mis on suurem kui komisjoni eelnevates suunistes eeldatud ligikaudu 2 % keskmine potentsiaalne kasv. Lisaks ei ühti kava eeldusega, et potentsiaalse majanduskasvu arengu tulemusena kaob SKP lõhe 2028. aastaks, mis ei ole kooskõlas võla jätkusuutlikkuse analüüsi raamistikuga.

Ülejäänud erinevused eeldustes ei avalda märkimisväärset mõju keskmisele netokulude kasvule võrreldes komisjoni eeldustega. Kokkuvõttes toovad kõik erinevused kaasa selle, et netokulude keskmine kasv võib ületada võrdlustrajektoori, ilma et see mõjutaks kava vastavust määruse (EL) 2024/1263 nõudele. Küpros on siiski valinud kulude kava, mis on kooskõlas 21. juunil 2024 Euroopa Komisjoni poolt edastatud võrdlustrajektooriga, mida on kohandatud üksnes niivõrd, et arvestada mõju, mis on märkimisväärse tehingu – riigi poolt uude ametnike pensioniskeemi tehtavate maksete – statistilise käsitluse muutusel. See tõi 2024. aasta uue lähtepunkti tõttu kaasa netokulude keskmise kasvu, mis on ligikaudu 0,3 protsendipunkti suurem kui komisjoni võrdlustrajektoor. Komisjon võtab eespool esitatud hinnangut kava eeldustele arvesse tulevastel käesoleva soovituse järgimise hindamistel.

Kava eelarvestrateegia

(24) Kava orienteeriva eelarvestrateegia kohaselt täidetakse netokuludega seotud kohustused peamiselt senise poliitika kaudu. Kavas võetakse arvesse mõju, mida avaldavad vastuvõetud tulu- ja kulumeetmed, nagu 2024. aastal heaks kiidetud avaliku sektori palgatõus, haavatavate leibkondade eluasemevajaduste toetamise meetmed, maksumäärade vähendamise järkjärguline kaotamine ja üksikisiku tulumaksuvahemike indekseerimata jätmine. Kavas ei eeldata kuhjunud maksujuhtumitest lisatulu, mis võib viimastel aastatel toimunud muutusi arvestades jätkuvalt tulude kasvule positiivselt kaasa aidata. Kavas rõhutatakse, et seatud eesmärkide saavutamiseks ei ole täiendavaid eelarvemeetmeid vaja. 2025. aasta eelarvekavas korratakse seda seisukohta ja kinnitatakse, et 2025. aasta netokulude kulukohustuste täitmiseks ei ole täiendavaid eelarvemeetmeid vaja ([10]).

Kavas esitatud reformi- ja investeerimiskavatsused, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse liidu ühiseid prioriteete

(25) Kavas kirjeldatakse poliitilisi kavatsusi, mis on seotud reformide ja investeeringutega, millega lahendatakse Euroopa poolaasta raames (eelkõige riigipõhistes, sh makromajandusliku tasakaalustamatuse menetlust puudutavates soovitustes) kindlaks tehtud peamisi probleeme ja järgitakse liidu ühiseid prioriteete. Kava sisaldab põhjalikku loetelu ELi ühiste prioriteetide järgimiseks ette nähtud 50 reformist ja investeeringust, millest 26 toetatakse rahaliselt taaste- ja vastupidavusrahastust ning 24 ühtekuuluvuspoliitika fondidest.

(26) Seoses õiglase rohe- ja digipöörde ühise prioriteediga, sealhulgas määruses (EL) 2021/1119 sätestatud kliimaeesmärkidega, sisaldab kava riiklikest ja ELi vahenditest rahastatavaid reforme ja investeeringuid. Enamik kavas esitatud rohepöörde meetmetest on kaasatud ka Küprose riiklikku energia- ja kliimakavva. Kliimamuutustega kohanemise tugevdamist käsitleva 2024. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava reformi, millega vaadatakse läbi ja ajakohastatakse Küprose riiklik strateegia kliimamuutustega kohanemiseks. Taastuvenergia kasutuselevõtu kiirendamist ning energiataristu ja -võrkude parandamist käsitleva 2023. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava elektrivõrgu digitaliseerimist, et taastuvaid energiaallikaid veelgi ulatuslikumalt kasutusele võtta (ühtekuuluvuspoliitika fondid), ja energiataristuprojekti „Great Sea Interconnector“ (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas). Energiatõhusust käsitleva 2023. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava investeeringuid koolide energiatõhususe parandamisse (ühtekuuluvuspoliitika fondid) ning taastuvate energiaallikate ja individuaalsete energiatõhususe meetmete edendamist elamutes (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas). Säästvale transpordile üleminekut käsitleva 2023. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava elektrisõidukite ostu toetamist (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas) ja kestliku linnalise liikumiskeskkonna kavade taristuprojekte (sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas ning ühtekuuluvuspoliitika fondide all). Veemajanduse ja jäätmekäitluse parandamist käsitleva 2020. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava üleriigilist olmejäätmete liigiti kogumise süsteemi (ühtekuuluvuspoliitika fondid) ja riiklikku ringmajanduse tegevuskava (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas ning ühtekuuluvuspoliitika fondide all). Digioskuste parandamise toetamist käsitleva 2019. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava e-oskuste tegevuskava (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas). Avaliku

([10]) Vt komisjoni arvamus Küprose eelarvekava kohta, 26.11.2024, C(2024) 9050 final.

sektori digitaliseerimist käsitleva 2020. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava avalike teenuste digitaliseerimist (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas ning ühtekuuluvuspoliitika fondide all) ja e-identiteedi kasutuselevõttu. Teadusuuringute ja innovatsiooni parandamist käsitleva 2020. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava Küprose omakapitalifondi toimimist (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas), millega suurendatakse alternatiivsete rahastamisallikate kättesaadavust, eelkõige innovatiivsete ettevõtete ja idufirmade jaoks.

(27) Seoses sotsiaalse ja majandusliku vastupanuvõime, sealhulgas Euroopa sotsiaalõiguste samba ühise prioriteediga sisaldab kava riiklikest ja ELi vahenditest rahastatavaid reforme ja investeeringuid. Riigi omandis olevate üksuste juhtimise parandamist kooskõlas rahvusvaheliste standarditega käsitleva 2024. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava nelja tegevussambaga tegevuskava. Ettevõtluskeskkonna parandamist ja rahastamisele juurdepääsu käsitlevate 2019. ja 2020. aasta riigipõhiste soovituste täitmiseks sisaldab kava strateegiliste arenguprojektide menetluste lihtsustamist (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas), riikliku tugiameti loomist (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas) ning Küprose omakapitalifondi toimimist (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas). Maksusüsteemi tulemuslikkuse, tõhususe ja õigluse suurendamist käsitleva 2020. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava agressiivse maksuplaneerimisega seotud reforme (sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas). Küpsete avaliku sektori investeerimisprojektide varasemat kasutuselevõttu käsitleva 2020. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava taristuprojekte kestliku linnalise liikumiskeskkonna, veepuhastusjaamade renoveerimise ning arukate arvestite taristu paigaldamise ja käitamise vallas (sisalduvad taaste- ja vastupidavuskavas). Hariduse, kutsehariduse ja -õppe ning täiskasvanuhariduse tugevdamist käsitleva 2024. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava uut haridustöö ja haridustöötajate hindamise süsteemi (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas), tehnilise keskhariduse ja üldhariduse õppekavade reformi (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas), tehnilise kutsehariduse ja -koolituse arendamise meetmeid (ühtekuuluvuspoliitika fondid), avaliku tööturuasutuse pakutavate teenuste digitaliseerimist ja tõhustamist (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas), Küprose elukestva õppe strateegia (2021–2027) rakendamist ja isiklike õppekontode arendamist (ühtekuuluvuspoliitika fondid). Paindliku töökorralduse edendamist käsitleva 2020. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava veel mitmesuguseid plaane (ühtekuuluvuspoliitika fondid). Taskukohast alusharidust ja lapsehoidu ning piisava sissetuleku asendamise ja sotsiaalkaitse kättesaadavust kõigile käsitlevate 2019. ja 2020. aasta riigipõhiste soovituste täitmiseks sisaldab kava selliseid meetmeid nagu koolieelse hariduse reform, programmi DRA.S.E.+ (koolialased ja sotsiaalse kaasatuse meetmed) ning kodustruktuuride loomist laste, käitumishäiretega noorte, puuetega inimeste ja pikaajalist hooldust vajavate inimeste jaoks (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas ning ühtekuuluvuspoliitika fondide all) ja garanteeritud miinimumsissetulekut (ühtekuuluvuspoliitika fondid). Tervishoiusüsteemi vastupanuvõime ja suutlikkuse suurendamist käsitleva 2020. aasta riigipõhise soovituse täitmiseks sisaldab kava investeeringuid haiglate laiendamisse, ajakohastamisse või ehitamisse (sisaldub taaste- ja vastupidavuskavas).

(28) Seoses energiajulgeoleku ühise prioriteediga sisaldab kava meetmeid võrgu ja salvestuse ajakohastamiseks ja laiendamiseks, et võtta arvesse taastuvate energiaallikate üha suuremat osakaalu, vähendada sõltuvust fossiilkütustest ning laiendada ja kiirendada energiatõhususe meetmeid. Selleks et arendada energiaühendusi naaberriikidega, sisaldab kava energiataristuprojekti „Great Sea Interconnector“, mille eesmärk on ühendada Küprose ja Kreeka elektrivõrk ning hilisemas etapis liita nendega Iisraeli elektrivõrk.

(29) Seoses kaitsevõime ühise prioriteediga ei ole kavas ette nähtud ühtegi meedet.

(30) Kavas on antud ülevaade Küprose avaliku sektori investeerimisvajadustest seoses ELi ühiste prioriteetidega. Seoses õiglase rohe- ja digipöörde ühise prioriteediga, sealhulgas määruses (EL) 2021/1119 sätestatud kliimaeesmärkidega, sisaldab kava avaliku ja erasektori investeerimisvajadusi summas 21,6 miljardit eurot, nagu on kindlaks määratud Küprose riiklikus energia- ja kliimakavas, et saavutada uued heitkoguste vähendamise eesmärgid, suurendada energiatõhusust riiklikes haiglates ja võtta kasutusele uus e-hankesüsteem. Seoses sotsiaalse ja majandusliku vastupanuvõime ühise prioriteediga on kavas nimetatud investeerimisvajadusi tervishoiusüsteemi parandamiseks, näiteks riikliku e-tervise ameti ühtse elektrooniliste failide andmepanga väljaarendamist. Seoses kaitsevõime ühise prioriteediga on kavas nimetatud investeerimisvajadusi olemasolevate taristuüksuste laiendamiseks ja ajakohastamiseks, teadus- ja arendustegevust käsitlevate Euroopa ühisprojektide kaasrahastamiseks ning kaitsevaldkonnas riiklike teadus- ja arendusprojektide rahastamiseks.

Komisjoni hinnangu kokkuvõte

Üldiselt on komisjon seisukohal, et Küprose kava vastab määruse (EL) 2024/1263 nõuetele.

NÕUKOGU ÜLDINE JÄRELDUS

(31) Nõukogu tervitab Küprose keskpika perioodi eelarve- ja struktuurikava ning leiab, et selle täielik rakendamine aitaks tagada riigi rahanduse usaldusväärsuse ja toetada valitsemissektori võla jätkusuutlikkust ning kestlikku ja kaasavat majanduskasvu.

(32) Nõukogu võtab teadmiseks kavale antud komisjoni hinnangu. Nõukogu kutsub siiski komisjoni üles esitama oma hinnangu tulevaste kavade kohta eri dokumendis eraldiseisvalt komisjoni soovitustest nõukogu soovituste kohta.

(33) Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni hinnangu kavas esitatud netokulude kava ja peamiste makromajanduslike eelduste kohta, sealhulgas seoses komisjoni varasemate suunistega, ning kava netokulude kava mõju valitsemissektori eelarvepuudujäägile ja võlale. Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni hinnangu, et kuigi makromajanduslikud ja eelarve-eeldused erinevad mõnel juhul komisjoni eeldustest, sealhulgas ajakohastatud makromajanduslike ja eelarveandmete arvessevõtmiseks, on need üldiselt nõuetekohaselt põhjendatud ja nende aluseks on usaldusväärsed majanduslikud argumendid. Nõukogu võtab teadmiseks kava laiaulatusliku eelarvestrateegia ja väljavaateid ähvardavad riskid, mis võivad mõjutada makromajandusliku stsenaariumi ja selle aluseks olevate eelduste realiseerumist ning kava netokulude kava järgimist. Nõukogu märgib samuti, et geopoliitilised riskid võivad avaldada survet kaitsekulutustele.

(34) Nõukogu eeldab, et Küpros on valmis oma eelarvestrateegiat vajaduse korral kohandama, et tagada netokulude kava järgimine. Nõukogu on otsustanud tähelepanelikult jälgida majanduse ja eelarve arengut, sealhulgas suundumusi, mis on aluseks kava stsenaariumile.

(35) Nõukogu leiab, et enne eelarvejärelevalve järgmist vooru on vaja täiendavaid arutelusid jõudmaks ühisele arusaamisele sellest, milline on netokulude kumulatiivsete kasvumäärade iga-aastase järelevalvega seotud mõju.

(36) Nõukogu võtab teadmiseks komisjoni kirjelduse reformide ning investeerimisvajaduste ja -kavatsuste kohta, millega lahendada Euroopa poolaasta raames kindlaks tehtud peamisi probleeme, ning rõhutab, kui oluline on tagada selliste reformide ja investeeringute elluviimine. Nõukogu hindab komisjoni esitatud aruannete põhjal selliseid reforme ja investeeringuid ning jälgib nende rakendamist Euroopa poolaasta raames.

(37) Nõukogu jääb ootama Küprose iga-aastaseid eduaruandeid, mis sisaldavad eelkõige teavet nõukogu kehtestatud netokulude kava rakendamisel tehtud edusammude kohta ning laiemate reformide ja investeeringute elluviimise kohta Euroopa poolaasta raames.

(38) Nõukogu peaks kooskõlas määruse (EL) 2024/1263 artikliga 17 Küprosele soovitama kavas esitatud netokulude kava,

SOOVITAB Küprosel teha järgmist.

1. Tagada, et netokulude kasv ei ületa käesoleva soovituse I lisas kehtestatud maksimummäärasid.

Brüssel, 21. jaanuar 2025

Nõukogu nimel

eesistuja

A. DOMAŃSKI

I LISA

Netokulude maksimaalsed kasvumäärad
(nominaalsed aastased ja kumulatiivsed kasvumäärad)

Küpros

Aasta		2025	2026	2027	2028
Kasvumäär (%)	Aastane	6,0	5,0	5,4	4,3
	Kumulatiivne (*)	8,9	14,3	20,5	25,7

(*) Kumulatiivsed kasvumäärad arvutatakse võrdluses baasaastaga 2023. Kumulatiivseid kasvumäärasid kasutatakse kontrollikontol, et teha iga-aastast järelkontrolli nõuete täitmise üle.